

En dansker i Paris

Paris er filmelskernes Mekka.

*Palle Schantz Lauridsen
rapporterer om biograferne,
boghandlerne, bøgerne
og undervisningen,
sådan som det tager sig ud
for en dansker i foråret 1986*

Det er godt nok utroligt, men »det er ikke film«, »C'est pas du cinema«, fortalte Peugeot i efteråret 1985 franskmændene, da den nye model 309 blev lanceret i en kampagne, der trak kraftigt på franskmændenes formodede kendskab til film. Motorens ydeevne blev beskrevet med ordene *Le diable au corps*, titlen på Claude Aumont-Laras film med Gérard Philippe fra 1947. At bilen kunne køre i regnvej, mens man sad lunt og godt i den, besang man med et *Chantons sous la pluie*. Peugeot 309 var ikke film, selvom man skulle tro det – med de egenskaber. Utroligt, men sandt!

På tilsvarende vis blev whiskyen Glen Turner lanceret på Paris' busstoppesteder med store portrætter af enten Marilyn Monroe eller James Dean og ordene: *Le Whisky Star*. Der refereres tæt til filmens verden, når der skal sælges noget i Frankrig.

For en dansker er der kun ét at sige om filmmiljøet i Paris: utroligt, men sandt! Miljøet er stort, mangfoldigt og levende.

Man kan stilfærdigt løfte låget for det parisiske filmmiljøes heksekedel ved at tage en tur på filmmuseet, Musée du Cinéma (Place du Trocadéro). På en to-timers rundvisning får man set knap 1/10 af museets samlinger (resten er der ikke plads til). Det giver et udmærket, første indtryk af filmens historie: fra de første fotografier over de første film til begyndelsen af 60'erne. Méliès' studie er rekonstrueret, der er kulisser fra *Caligari*, og midt i mylderet finder man Ringo Kids (John Waynes) hat fra *Diligencen* og Mrs. Bates, den mumificerede mor fra *Psycho*. Ved siden af museet (9, Avenue Albert de Mun) ligger den ene af *Cinémathèque Française's* to forevisningssale. Den anden ligger i Pompi-

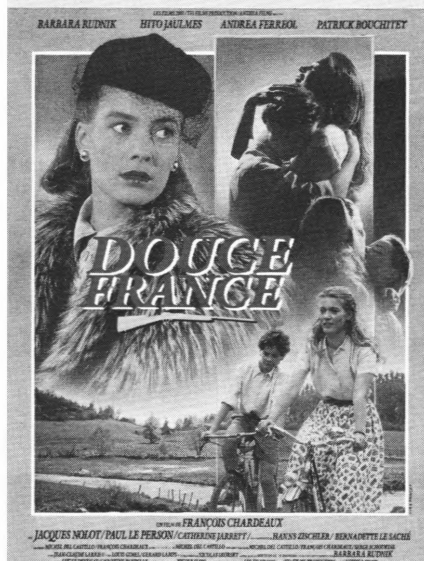
dou-centeret (Rue Beaubourg, 5. etage). I disse cinemateker, der fejrer 50-års jubilæum i år, kan man formedelst 16 franc (små 20 kroner) se film, film og atter film: hver af salene viser 3-4 film om dagen. Hvis man tilmed er abonnent, bliver man inverteret til forpremierer og til møder med instruktører – og kommer naturligvis billigere ind.

Biograferne

Paris' 20 arrondissementer huser ifølge ugeoversigten *Pariscope* 247 biografer, hvortil skal lægges de to cinemateker og et utal af filmklubber. Biograferne har meget ofte flere sale, og programmerne er mere afvekslende, end vi er vant til. Der skiftes film om onsdagen, men det betyder ikke, at én og samme film går i samme sal hele ugen igennem. Utallige sale viser mange forskellige film i ugens løb. Enten i en fast, daglig rækkefølge eller sådan, at den enkelte film blot vises et par gange på en uge. Der kører den ene kavalkade efter den anden, centreret

les 300 films de la semaine
du mercredi 19 au mardi 25 mars
cinéscope

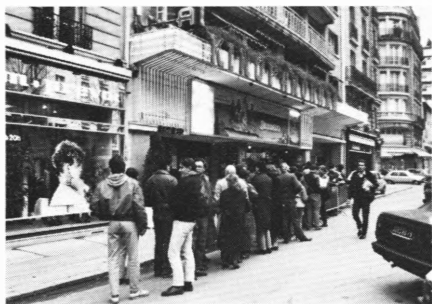
Picquet) reklamer med at have Europas største panorama-lærred på 200 m² og har dertil et fremragende lyd-anlæg i Dolby-stereo. Flere af de rigtigt store premiere-biografer på Champs Elysées og Boulevard des Capucines, hvor man stadig finder Grand Café, der som bekendt var hjemstedet for verdens første, offentlige filmforevisning for godt 90 år siden, er et besøg værd blot for interieurets skyld. Le Grand Rex (1, Boulevard Poissonnière) priser sig eksempelvis af sine 2800 pladser, sine to balkoner og dertil af en dekorativ, maurisk villa med kollonader. Le Ranelagh (5, Rue des Vignes) har til huse i et teater af den slags, man har set i *Paradisets Børn*. La Pagode (57 bis, Rue de Babylone) er en pittoresk, ægte japansk pagode, som en rigmand hjemførte sten for sten i 1896 for at kunne forære sin kone noget usædvanligt. Studio Bertrand (29, Rue du Général Bert-

rand) tilbyder ikke den store komfort, men til gengæld er stemningen høj, og man kan for 33 franc sidde uafbrudt fra kl. 14 til den sidste film er slut ved midnatstid: 5-6 forskellige repriser i 10 timers non-stop for godt 40 kr! I de fire Studio Action (Action Rive Gauche, 5, Rue des Ecoles, Action Christine, 4, Rue Christine og 10, Rue des Grands-Augustins, Action Ecoles, 23, Rue des Ecoles og Mac Mahon, 5, Avenue Mac-Mahon), der i mangt og meget minder om københavnske biografer som Klaptræet og Vester VovVov, er man altid sikker på at sidde, se og høre godt, mens der vises kvalitetsfilm.

Den mest spektakulære biograf i Paris i øjeblikket ligger i byens nordøstlige udkant, i området La Vilette, der er ved at blive gennemgribende renoveret. La Géode (26, Avenue Corentin-Cariou) er en luksus-udgave af Tivolis og Bakkens forlystelsesbiografer. Herhjemme står man under en kuppel, totalt omsluttet af billedet, og suser op og ned ad rutchebaner med loop og kommer ud for mange andre halsbrækkende oplevelser, hvis eneste formål – på linje med de øvrige, kørende forlystelser – er at få en til at miste balancen. I La Géode forsøger man at forvandle markedsgøgl til kunst. Her sidder man fremragende og ser film, der kun sjældent falder for de balance-svækkende muligheder, det giver, når man har en halvkuppel på 1000 m² og 6 spors stereo i 12 højttalere til sin disposition. Alligevel var markedsgøgllet der: »Kom nærmere, kom nærmere! Aldrig set før!«. Den film, jeg så i La Géode bar

omkring en instruktør (efteråret har budt på f.eks. Hitchcock, Bergman, Ozu, Rohmer, Cassavetes, Lubitsch, Altman og Wenders), en skuespiller (Nastassia Kinski, Jack Nicholson, Marx Brothers), et filmselskab (Warner, R.K.O.), en genre (film noir, tegnefilm), et land (Sverige, Italien, Indien). Det er de mindre kunstbiografer, der har denne programpolitik. De store premierebiografer viser de samme film uge ud og uge ind – og de trækker mange tilskuere. På blot seks uger var *Rambo II* blevet set af over 1 million mennesker.

Det gælder om at holde hovedet koldt, når man orienterer sig i den kommende uges biograf-program. Når man så har besluttet sig for, hvad man vil se, gælder det om at tage grundigt bestik af, hvad det egentlig er for en film, man har valgt – og hvilken biograf. Er man nemlig – f.eks. af en af de gigantiske reklamer på metro-stationerne – blevet lokket ind til en ny film i en premiere-biograf, må man pænt stille sig i kø udenfor biografen. Det kan udmærket tage en times kø-tid, hvis man absolut vil se det sidste nye hit søndag aften. Er man blandt de heldige, der når igennem nåleøjet, afleverer man sine 30-35 franc (36-42 kr.) og får sin billet. Den afleverer man straks igen til den næsten altid kvindelige billetkontrollør, der oftest står med den åbne hånd fremme i forventning om en franc eller to for ulejligheden – især hvis hun har lygten fremme for at vise én på plads. Mange biografer har såvel sal som balkon, hvilket sidste jo vækker muntre minder om en i Danmark nu længst

svunden tid. Når man har bænket sig – man sidder som regel godt – begynder forfilmene. De kommer før reklamerne og mens der ned gennem rækkerne faldbjedes »chokolade, is og flødekarameletter« (det er umuligt at opdrive salt- og salmiaklakrids i Frankrig). Er man uheldig, dvs. har man ikke undersøgt sagen omhyggeligt nok i forvejen – kan man risikere, at amerikanske, tyske, engelske... skuespillere giver den på fuldtonende fransk: synkronisering er udbredt, så man lærer hurtigt at holde øje med om en film er »V.F.« (version française) eller »V.O.« (version originale). De store, nye film findes i begge versioner, mens repriserne for det meste vises i originalversioner med franske undertekster.

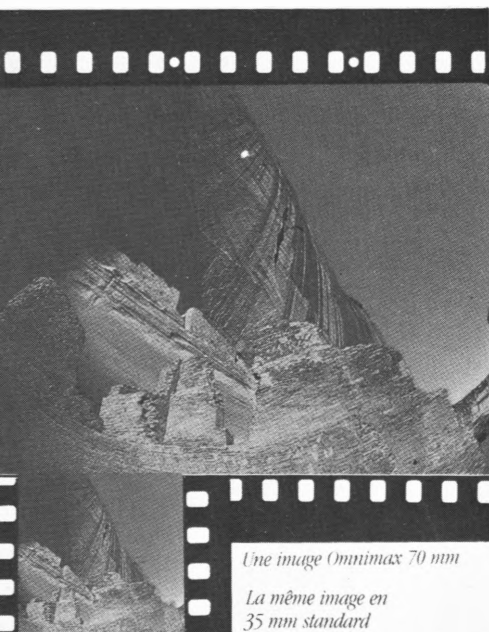
Biografernes størrelse og standard er stærkt varierende. Et skønsomt, ikke helt tilfældigt udvalg, kan give et første indtryk. Kinopanorama (60, Avenue de la Motte-

meget præg af en selvhøjtideligt uinteressant interesse for og stolthed over mediet selv: det skulle pludselig være interessant – ligesom i de første Lumière-film fra alverdens hovedstæder – at gense billeder af Keops-pyramiden, Monument Valley, Peterskirken, New York Central Station... blot fordi billederne var ekstra store og lyden ekstra god. Det kan ikke tiltvinge sig andet end en fetichistisk interesse for de tekniske innovationer: 70 mm filmen kører horisontalt, hvilket giver fotogrammer på ca. 5 x 7 cm, der optages med et 172°s fiskeøj, og fremvisningen styres af EDB.

Bliver man således skuffet over Géodens forestilling, er det bare ned i metroen og tilbage til de store biograf-områder i arrondissementerne, Latinerkvarteret, Odéon, Champs-Elysées, Montmartre og Montparnasse. Der er altid en film for enhver smag – og om mandagen er det billigere end ellers.

Une image Omnimax 70 mm

La même image en
35 mm standard

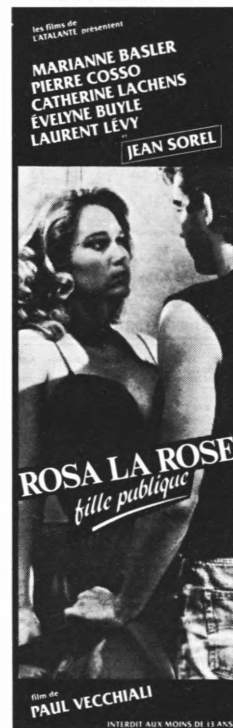

hjemme på grænsen mellem denne kategori og den næste. Det drejer sig om Jean-Luc Godard par Jean-Luc Godard (Cahiers du Cinéma). Bogens fem kapitler – Cahiers-årene, Karina-årene, Mao-årene, video-årene og 80'erne – spreder sig over 638 sider med 480 billeder. De giver Godards skrifter gennem 35 år tillige med arbejdsplaner og interviews. I januar-nummeret af Magazine Littéraire skamroser filmteoretikeren Raymond Bellour bogen, og han slutter med disse ord: »Der eksisterede i forvejen én bog, der gav indtryk af at favne hele den klassiske film: Truffauts Hitchcock-bog. Godard-bogen er den moderne udgave af den. Det er ligesom med Biblen: der er det Gamle og det Nye Testamente«(!) Bogen er redigeret af Alain Bergala, der også står for dens nyeste Godard-interview. Han sidder i redaktionen på Cahiers du Cinéma og er en af de fire forfattere til grundbogen *Esthétique du film*, (Nathan 1984). Hermed er vi ovre i den tredje kategori – de æstetiske og teoretiske værker.

Selvom *Esthétique du film* er fra 1984 skal den have et par ord med på vejen hér. Den er nemlig den bedste indføring i filmteori, jeg nogensinde har læst. Hverken Monacos How to read a film, Nordmarks Bildspråkets betydelse eller den danske *Billeder i bevægelse* når – deres mange kvaliteter til trods – *Esthétique du film* til knæene. Bogens fire forfattere, Jacques Aumont, Alain Bergala, Michel Marie og Marc Vernet, tilhører den filmteoretiske (læs: filmsemiotiske) anden-generation, der har kunnet lukre på det forarbejde bl.a. Christian Metz og Raymond Bellour gjorde i 60'erne og 70'erne. De har været gode elever, der nu selv er universitets-undervisere, og de forstår at give en fremstilling, der formidler et vanskeligt stof pædagogisk uden at virke nedladende overfor læseren. I fem kapitler, der alle er forsynet med systematisk ordnede forslag til videre læsning, gennemgås historisk præg-

UGC BUREAU I - UGC BUREAU
UGC ODEON - CINE BEAUBOURG - MARIVAUX
STUDIO 43 - UGC GOBELINS - UGC GARE DE LYON
MISTRAL - UGC CONVENTION

Boghandlerne, bøgerne

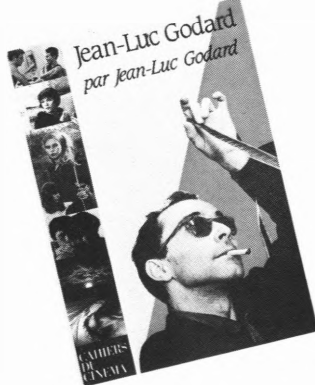
Er Paris filmtilskuernes Mekka, er byen lige-fuldt et paradys for den, der interesserer sig for film-litteratur af enhver slags. Tidsskrifterne sælges fra bladkiosker, bøgerne f.eks. i de specielle filmboghandlere, Librairies de Cinéma, Librairie de la Fontaine, 13, Rue de Médicis er anbefalelsesværdig. Udover bøger og tidsskrifter forhandles filmplakater, postkort med stjernerne, filmommebøger, badges, cigaretetuier og alt muligt andet.

For at holde lidt orden på de mange bøger og tidsskrifter kan man groft opdele dem i tre kategorier: 1) tidsskrifter og bøger for det »store publikum«, 2) værker for filmelskere, »cinéphiles« som de hedder og 3) æstetiske og teoretiske skrifter. Udgivelserne i den første kategori er først og fremmest farvestrålende skuespiller-biografier med ganske lidt tekst og et væld af billeder. Desuden filmår-bøger – igen med mange billeder og lidt tekst – der helliger sig stjernerne, premiererne og den hellige, almindelige sladder. Sidst, men ikke mindst ligger de fleste af tidsskrifterne i denne kategori.

I den anden kategori skifter interessen groft sagt fra skuespilleren til instruktøren. For den biografgænger, der får lyst til at fordybe sig i den enkelte instruktørs værk, er det her, det sker. François Truffauts gamle interview-bog med Hitchcock er stadig det smukkeste eksempel i denne kategori. Den blev genudgivet i en endelig udgave i 1983 og er netop udkommet som billigbog på forlaget Ramsay, der i øjeblikket sætter hårdt på cinéphile bøger. I efteråret udsendtes små tyve billigbøger (Frank Capras, David O. Selznicks, Vincente Minnelli og Harpo Marx' selvbiografier, Bazins skrifter om Orson Welles og Norman Mailers bog om Marilyn Monroe for blot at nævne nogle), og der er planlagt yderligere udgivelser til foråret. Ramsay udlover en rejse for to til Hollywood til den, der svarer rigtigt på 14 *multichoise* spørgsmål om film. Svarene findes selvfølgelig i forlagets egne bøger. Efterårets væsentligste filmbog overhovedet hører

nante, filmteoretiske positioner og problemer, sådan som de kun kan ses fra dagens Frankrig. De to første kapitler, »Filmen som billed- og lyd-mæssig repræsentation« og »Montagen« gennemgår filmens rum, dybdefocus, indstillingen, lydsidens betydning og montagen. Det tredje kapitel er helliget filmens fortælling, dens narrative aspekt, og det kaster et langt sideblik mod spørgsmålet om realitetsindtrykket i filmen. Fjerde kapitel, »Film og sprog« gennemgår kritisk Metz' første filmsemiotologi (*Essais sur la signification au cinéma I/II*, og *L'analyse du cinéma*, der stadig er vægtige indlæg i den filmteoretiske debat) og giver en kort introduktion til den filmiske tekstanalyse, (*l'analyse textuelle du film*), der forsøger at danne sig et dynamisk begreb om, hvordan den enkelte film laver betydning efterhånden, som den møder sin tilskuer (Raymond Bellours artikel-samling *L'analyse du cinéma* og antologien *Le cinéma américain I/II*, *Théorie du film* og *Lectures du film* er hovedværkerne her). Netop tilskueren står i centrum i bogens sidste kapitel, der på forbilledlig klar vis sætter Freuds og Lacans psykoanalytiske begreber på plads i en filmteoretisk sammenhæng. Det er utroligt godt gået – og der er ingen placeringsproblemer på banen.

Esthétique du film gør det, enhver grundbog *må* gøre. Den udtaler sig kun om noget, den er sikker på. Derfor har den ikke de nyeste udviklinger i fransk filmteori med. Dem kan man holde sig orienteret om i tidsskrifterne. *Cahiers du cinéma* bringer af og til teoretisk vigtige artikler, og også *Communications* skriver af og til om film (sidst i nr. 38, 1983). Men rigtigt spændende bliver det i de nyere tidsskrifter *Iris* og *Hors Cadre*. *Iris* startede i 1983 og udkommer med to numre om året. Det redigeres fra Paris, men artiklerne trykkes på såvel fransk som engelsk, og redaktionskomiteen har medlemmer i USA, England, Canada, Venezuela, Syd-Afrika og

V.O. : REFLET BALZAC - SAINT-ANDRE-DES-ARTS
REFLET LAFAYETTE

LA COMEDIE AUX 5 OSCARS

Meilleur Film - Meilleur Acteur - Meilleure Actrice
Meilleur Metteur en Scène - Meilleur Scénario

CLARK GABLE CLAUDETTE COLBERT

Undervisningen

Det er faktisk meget enkelt at gå til filmteoretisk undervisning i Paris. De tre væsentligste institutioner holder nemlig til under samme tag. Université de la Sorbonne Nouvelles Censier-bygning (13, Rue de Santeuil) På anden sal (nr. 210-212) ligger Institut for Filmvidenskab eller som det hedder: Département d'études et de recherches cinématographiques et audiovisuelles. Den meget franske forkortelse bliver til det lettere overskuelige DERCAV. DERCAV tæller bl.a. forfatterne til Esthétique du film blandt sine lærere. Ikke desto mindre bliver man let træt af at frekventere DERCAV. Man skal være mere end heldig, hvis der er færre end 70 studerende til timerne i det udbombede undervisningslokale, hvor man sidder bundet sammen på lange rækker. At selve Censier-bygningen er godt gammeldags ulækker, beskidt og uhyggelig, gør kun ondt værre. Hvad der gør ondt bedre er DERCAVs cinematek, der viser 10 film om ugen (hverdag kl. 12 og kl. 18). Filmene organiseres i serier, så i efteråret har man kunnet se 10 Bergman-film, 10 film med Simone Signoret og Yves Montand, 10 film med og/eller af Orson Welles, 20 Godard-film og 20 japanske film. Entré? En tier pr. film.

Le Centre Universitaire Américain du Cinéma à Paris holder også til i Censiers skumle gange. Undervisningen der er fortrinsvis lagt til rette for amerikanske studerende, men også DERCAVs studerende kan deltage. Dog først efter tre års studier. Så niveauet og gennemsnitsalderen er højere, men antallet af studerende er mindre end på DERCAV. Centret er oprettet efter aftale mellem DERCAV og University of California og andre amerikanske universiteter, der i første omgang åbenbart så sig nødsaget til at sende deres egne studerende til Paris – i stedet for at hente Paris til USA, sådan som man så småt er i gang med nu. Således er Raymond Bellour, der underviser for amerikanerne, på vej over dammen. Centrets betydning for amerikansk filmteori fremgår f.eks. af, at hele den oprindelige redaktion af

det feministisk/filmteoretiske Californientidsskrift Camera Obscura havde sin gang her, før den rejste hjem for at starte importen af fransk filmteori.

Udover at huse DERCAV og det amerikanske center har Censier – i DERCAVs regi – også plads til filmsemiotikkens grand old man, Christian Metz, der her afholder sit årligt tilbagevendende filmsemiotiske seminar. Undervisningen – eller snarere: debatten – hører hjemme under Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHESS), og licentiat- (sådan cirka) studerende, samt filmundervisere og -forskere fra nær og fjern: franskmænd, selvfølgelig, men også tyskere, italienerne, hollænderne, amerikanerne, en enkelt bolivianer – og i al beskedenhed: en enkelt, ydmyg dansker. Metz taler i år kort fortalt om forholdet mellem billeder af enhver art og sproget. En gammel kæphest, som i sig selv kan være spændende nok at ride, men som kun i anden omgang har relation til filmstudiet. Det største filmteoretiske udbytte af Metz' seminar skal derfor hentes andetssteds, nemlig i Metz' indledende »annonces«. Metz er filmsemiotikkens nestor, og derfor føler filmsemiotiske forskere rundt omkring i verden sig kaldet til at tilsende ham deres seneste værker. Dem præsenterer han så på seminaret, side om side med oplysninger om franske udgivelser og parisiske filmbegivenheder så som udstillinger, specielle filmforevisninger og forsvar af forskellige typer universitetsafhandlinger. De øvrige seminardelegerede giver deres besyv med, så den første halve time er hver gang en guldgrube af informationer. Metz viger gerne pladsen for gæsteforelæsere fra udlandet, så da italiensk filmteori i øjeblikket hotteste navn, Francesco Casetti, lagde vejen omkring Paris, stak han lige hovedet indenfor et par timer.

Der undervises naturligvis i filmteori mange andre steder i Paris, men DERCAV, det amerikanske center og Metz' seminar gør tilsammen Censier til stedet for filmteori. Dog – for den filosofisk interesserede er der af og til noget at hente på det nystartede Collège Internationale de Philosophie (1, Rue Descartes), hvor »hvemsomhelst« kan udbyde undervisning i filosofisk orienterede mener.

Men nu må det være nok med at sidde her ved skrivemaskinen: jeg skal i biografen, jeg skal købe og læse bøger og tidsskrifter, jeg skal til undervisning – og de seks TV-kanaler viser masser af film. Paris? C'est du cinéma! Palle Schantz Lauridsen (f. 1955) cand. mag. i dansk og filmvidenskab, kandidatstipendiat ved Institut for filmvidenskab. Har udgivet afhandlingen »Christian Metz' filmsemiotik«. SEKVENS 1984.

Australien. Franske bidrag resumeres på engelsk, engelske bidrag på fransk. Artiklerne er forskningsarbejder, og anmeldelserne er af den type, man faktisk får noget ud af at læse (4 numre koster 170 franc + 40 franc i luftposttillæg. Adressen er Iris, c/o Adels, 27, Rue du Faubourg St. Antoine, 75011 Paris, Frankrig). Hors Cadre er et tværvideenskabeligt tidsskrift, der udgives én gang årligt fra Vincennes Universitetet nord for Paris. Det er umiddelbart vanskeligere at gå til end Iris, fordi det qua sin tværvideenskabelighed betræder mere jomfrueligt land (prisen er varierende. Adressen er Hors Cadre, c/o Michel Lagny, 152, Boulevard Magenta, 75010 Paris, Frankrig).

Af andre nyere udgivelser har jeg især bemærket Michel Chions tre sidste bøger om stemmen og lyden i filmen og om, hvordan man skriver en drejebog (La voix au cinéma, Cahiers du cinéma/Éditions de l'Etoile 1982, Le son au cinéma, Cahiers du cinéma/Éditions de l'Etoile 1985 og Ecrire un scénario, Cahiers du cinéma/I.N.A. 1986), genudgivelsen af Edgar Morins social-antropologiske Le cinéma ou l'homme imaginaire (Minuit 1985), antologien med Sadouls skrifter om filmens franske pionerer Lumière et Méliès (Lherminier 1985) og endelig filosofen Gilles Deleuzes L'image-mouvement og L'image-temps (Minuit 1983/1985). For nu ikke at fortsætte i det uendelige stopper jeg omtalen af nyere, fransk filmlitteratur hér. Der er nemlig mere endnu at berette fra filmens Paris. For ikke nok med at der vises mange film og skrives meget om film. Der undervises også i filmteori.

EXPOSITION
HUGO PRATT

DU 15 MARS AU 28 AVRIL

tous les jours de 10 h à 20 h sauf mardi,
mercredi jusqu'à 22 h

ALLO DÉSIR
(1)42.93.39.39

-Conversations sentimentales, libertines, ou très très chaudes! de 9h à 3h du matin.
Cartes de crédit acceptées. 24, rue de Margnan PARIS 8^e